

I dette nummer bl.a.:

- Portræt af en forælder – et opgør der har varet hele livet
- Nye rammer og nye muligheder – om et heldigt, berigende adresseskift
- Nyt bosted: Valbyholm • Interview med Hanne Veje

LEV Københavns Kommunekreds

B E S T Y R E L S E N

Formand	Danielle Pröschold, Tonemestervej 3, 2400 København NV Tlf. 40 13 70 16 . E-mail: danielle@proschold.dk
Næstformand	Anette-Marie Frimann-Jensen, Hvedevej 32, 2700 Brønshøj Tlf. 38 89 20 23 . E-mail: olesen@jensen.mail.dk
Kasserer	Eva Gjøe, Højmoselvej 10, 2400 København NV Tlf. 39 66 18 56. E-mail: gjoe@email.dk
Sekretær	Birte Lynghøj, Ole Borchsvej 18, 2500 Valby Tlf. 36 17 64 15 . E-mail: lyngjens@outlook.com
Bladsekretær	Egon Pedersen, Emdrupvej 139, 2400 København NV Tlf. 39 69 38 06 . Mobil 20 85 38 06 E-mail: slet@kantorparkennet.dk
Webmaster	Per Jonasson, Panumsvej 21, 2500 Valby Tlf. 36 45 40 43 . E-mail: per@valby.eu
Bestyrelsesmedlem	Gitte Svarre, Holmbladsvænge 1, 1., 2300 København S Tlf. 20 74 27 63 . E-mail: louisemalene@webspeed.dk
Bestyrelsesmedlem HB-medlem	Steen Stavngaard, Monrads Allé 46, 2500 Valby Tlf. 36 46 37 83 . E-mail: ss@sag.dk
Bestyrelsesmedlem	Vibeke Holscher, Apollovej 18, 2720 Vanløse Tlf. 28 91 38 52. E-mail: vh@nh-lndskab.dk
<hr/>	
Redaktør *)	Lasse Rydberg, Borgmester Jensens Allé 31 A 2100 København Ø . Tlf. 35 38 46 90 E-mail: lasse-ellen@comxnet.dk
Kritisk revisor *)	Mogens Rasmussen, Dublinvej 4, 2300 København S Tlf. 32 58 98 94/61 79 98 94 . E-mail: tana@vip.cybercity.dk

* Er ikke medlemmer af bestyrelsen, men medlemmer af Kommunekredsen

I N D H O L D

Lederen. - Af <i>Danielle Pröschold</i>	side	5
Portræt. "Ham kan I godt opgive, send ham på en institution". En fortælling om en besked og det opgør der fulgte. - Af <i>Lasse Rydberg</i>	side	9
Et berigende møde med Hanne Veje. - Af <i>Lasse Rydberg</i>	side	15
Nye rammer - nye muligheder. Aktivitets- og samværstilbuddet fra Gladsaxevej til Brønshøjvej. - Af <i>Lasse Rydberg</i>	side	17
Valbyholm - et klassisk bofællesskab. Af <i>Lasse Rydberg</i>	side	23
Ildrætsskolen for udviklingshæmmede - informationsaften og åbent hus . .	side	29
Vejen til bedring hos udviklingshæmmede med stress, angst og sorg og andre psykiske lidelser. - Af <i>Lasse Rydberg</i>	side	31
Julegaver fra LEV København	side	38
Indmeldelseskupon	side	39

ANNONCER, SATS OG TRYK

Rosengrenen ApS · Hovedgaden 8 · 8670 Låsby
Tlf. 86 95 15 66 · kl. 8.30-12.00 og 12.30-15.00 · Mail: info@rosengrenen.dk
– hvortil alle spørgsmål vedr. annoncer bedes rettet.

Udgivelsesplan

Her er der en oversigt over LEV Københavns udsendelser samt deadline for aflevering af stof. Tag denne plan med i jeres planlægning, så skaffer I jer adgang med oplysning om arrangementer og lign.

	Vi skal have dit bidrag senest	Udgives
Blad nr. 1	19. december 2015	Ca. 21. januar
Blad nr. 2	10. marts 2016	Ca. 20. april
Blad nr. 3	10. juni 2016	Ca. 19. august
Blad nr. 4	25. september 2016	Ca. 3. november

Af Danielle Pröschold
formand for
LEV København

I september vedtog Københavns Kommune næste års budget. Set med "handicappolitiske briller" ser det umiddelbart godt ud.

Først og fremmest er der afsat 5,6 mio. kr. i 2016 til ledsagelse af bl.a. borgere på kommunens bosteder. I alt er der til dette formål i perioden 2016-2019 afsat 22,4 mio. kr.

Det er en god nyhed som betyder, at beboerne fortsat har mulighed for at komme på ferie med deres bosteder.

Der næst kan vi læse ud af budgettet, at der er afsat:

- 16 mio. kr. til støtte og pleje af københavnere med handicap i botilbud.
- 168 mio. kr. i 2016-19 til at omlægge indsatsen på botilbudsområdet.
- 4 mio. kr. fra 2016-2019 jævnfør den supplerende budgetmodel.

Den supplerende budgetmodel betyder, at handicapområdet får tilført 4 mio. kr. ekstra, fordi der er kommet flere borgere med handicap til området.

Tidligere havde forvaltningen blot skulle spare på hele handicapområdet, fordi man fik tildelt et fast budget. Hvis der kom flere borgere til området, så måtte forvaltningen "blot" spare og dele de midler, der var afsat til området. Budgettet forholdt sig ikke til, hvor mange borgere, der havde brug for hjælp, man fik blot et fast beløb uanset behovet. Børneområdet har haft den "supplerende budgetmodel" i årevis.

Derfor kæmpede Handicaprådet, LEV og de øvrige handicaporganisationer for også at få denne model på handicapområdet. Til sidst lykkedes det at opnå forståelse for problematikken, så det er en god og vigtig sejr at have opnået.

Endeligt er der afsat 1 mio. kr. pr. år i 2016-2019 til 15 pladser til beskyttet beskæftigelse i alt 4 mio. kr. 2016/19.

Sidst men ikke mindst, har Voksenklubben Lavuk fået tildelt yderligere 2,9 mio. kr. i 2016-2019. Dvs. 0,5 mio. kr. i 2016, 0,6 mio. kr. i 2017, 0,8 mio. kr. i både 2018 og 2019.

Fortsættes side 7

Igen midler der er vigtige, da det betyder, at de unge der mister deres tilbud i Lavuks Fritids- og Ungdomsklub, fordi de er over 25 år, i fremtiden ville kunne få et tilbud i Voksenklubben. I LEV København finder vi det meget vigtigt, at borgere, der har brug for et klubtilbud for at kunne have et socialt liv, fortsat vil få denne mulighed.

Så alt i alt ser budgettet godt ud. Der er dog en undtagelse, idet der sker nedskæringer på specialskoleområdet, en udvikling vi finder meget bekymrende og fortsat har fokus på. Her er der tale om besparelser, der virkelig kan mærkes: 16 mio. kr. samlet set på de københavnske specialskoler.

I disse år henvises mange elever til inklusion i de almindelige folkeskoler i stedet for at blive tilbudt en plads på en specialskole. De midler, som tildeles de modtagende skoler til at løfte opgaven, anvendes desværre også til andre opgaver. Derfor oplever forældrene børn, som ikke trives i skolen, og som dagligt kæmper for at falde til. Der findes naturligvis også skoler, hvor inklusionen fungerer, og eleverne trives.

I LEV København oplever vi det som om de tilbageværende specialskoler nærmest skal "straffes". Er man mon ved at gå tilbage til 1950'ernes tankesæt, hvor nogle elever blev anset for at være uunderviselige og derfor ikke blev tilbudt ordentlig undervisning?

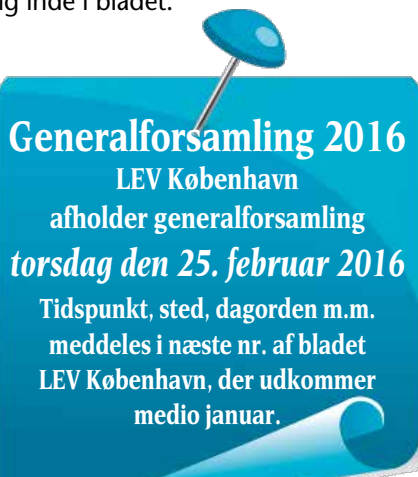
Det skønnes ikke længere nødvendigt, at skolernes undervisere hovedsageligt skal bestå af læreruddannet personale. Ifølge udmeldingen fra forvaltningen kan undervisergruppen på specialskolerne sagtens bestå af andre faggrupper eller ufaglært personale.

Vi er meget bekymrede over denne udvikling. De kompetencer, eleverne får på specialskolerne gør dem i stand til fx. at kommunikere ved hjælp af "tegn-til-tale", en kommunikationsform som giver dem et

langt bedre liv, end et non-kommunikativt liv, hvor omgivelserne skal "gætte" sig frem til, hvad de prøver at sige. Specialskolerne har i mange år opøvet elevernes sociale kompetencer, fx., gjort eleverne trafikksikre, dvs. lært dem at færdes på egen hånd. Skolerne har lært eleverne at læse ved hjælp af specielle læseteknikker, som kræver viden og indsigt at kunne viderefremde. Med andre ord lært dem at sætte pris på hinandens forskelligheder.

Eleverne har lært, at de også har en plads og en rolle i samfundet. Hele denne kultur og respekt for eleverne, som specialskolerne tilbyder, er sat under pres i disse år. Der bliver skåret så meget ned på området, at der kun bliver tid til pasning og hele udviklingen af elevernes potentialer risikerer at gå fløjten. Potentialer de skal bruge resten af deres liv. På sigt kan denne udvikling betyde, at de får et langt større pasningsbehov i resten af deres liv.

Hvis nogle forældre fra specialskolerne eller forældre til børn, der er inkluderet i folkeskolen, har lyst til at indgå i LEV Københavns bestyrelsesarbejde, er de mere end velkomne. Læs mere om tidspunktet for vores kommende generalforsamling og valg inde i bladet.

Generalforsamling 2016
LEV København
afholder generalforsamling
torsdag den 25. februar 2016
Tidspunkt, sted, dagorden m.m.
meddeles i næste nr. af bladet
LEV København, der udkommer
medio januar.

”Ham kan I godt opgive, send ham på en institution”

En fortælling om en besked og det opgør der fulgte

Mogens Rasmussen – et liv i 55 år som aktiv forældre

Af Lasse Rydberg

Et forældreoprør fødes

Dette er en beretning om en særlig epoke i specialpædagogikkens historie. Det er den periode, som af handicaphistorikere om mange år måske vil blive kaldt specialpædagogikkens guldalder. Det er den periode, hvor man ændrede synet på bl.a. mennesker med udviklingshæmning. Bare det at handicappet blev omtalt, som noget et menneske havde og altså ikke var identisk med det hele menneske, var en ny måde at se på mennesket på, som opstod i denne periode. Det, at et handicap var noget et menneske havde, betød jo dermed også, at man kunne se på mennesket som et menneske, handicappet skulle ikke

sætte dagsordenen for, hvordan vi mødte et andet menneske. Bag handicappet var der et menneske, der var værd at gå på opdagelse i og lære at kende. – Det lå i tiden, det var et opbrud, tiden var årene efter ungdomsoprøret i slutningen af 60'erne.

Dette opbrud inden for social- og specialpædagogik skete, fordi to store interessepartnere kæmpede hver deres kamp, der havde det samme mål, at normalisere tilværelsen for dem der havde handicap.

Det var den nye generation af forældre, og det var den voksende nye og unge medarbejderstab, der ville frigøre mennesket af

Fortsættes side 10

handicappets mentale spændetrøje. Denne artikel handler om forældrenes rolle i opgøret, som ikke må underkendes. Meget var ikke lykkedes uden deres indsats, der var meget mere massiv, end man kan forestille sig i dag. Forældremøder var tætpakkede af mennesker, alle var af huse, andet kunne ikke tænkes.

Ingen er uden håb - håbløs

Det er værd at standse op ved en forælder, der var med hele vejen, og som fra starten påtog sig en ledende rolle. Det er Mogens Rasmussen, som om nogle uger fylder 79 år. Han og hans også aktivt medlevende kone *Inge Rasmussen*, fik for 55 år siden en dreng, Henrik, der hurtigt viste sig at få en diagnose som handicappet. Så det er blevet til 55 års aktiv indsats. Ikke kun for Henrik men for alle med handicap, der blev en meget stor del af Mogens Rasmussens liv.

Selv synes de ikke, at Henrik var handicappet, han var renlig da han var 2½ år, han kunne selv finde det, han skulle bruge i køleskabet, det eneste problem var, at han ikke havde et talesprog – det havde han og gemte på det, fik vi senere at vide, fortæller Mogens Rasmussen, og fortsætter: "Da der måske var et eller andet galt, så skulle han til en undersøgelse, ja flere, og her mødte vi en overlæge, der efter at have set på ham i 5 minutter sagde: Ham kan I godt opgive, send ham på en institution. Men vi kunne ikke se at vores barn var uden håb, håbløs".

Overlægen var kendt som dygtig og velmenende, men for Mogens og Inge Rasmussen havde han bragt sig i den situation, at de ikke mere kunne fæste lid til ham – det blev et opgør mod autoriteter, og deres syn på deres barn, ingen skulle komme og sige, at det var håbløst. Mogens og Inge Rasmussen var ikke de eneste der havde modtaget denne meddelelse. Det havde tusinder af familier gennem tiden mødt, men de var den første generation, der

nægtede at sætte deres barn i den forsorg, der var praktiseret i over hundrede år. Den store gruppe unge forældre krævede at beholde deres barn hjemme, og at samfundet stillede hjælp til rådighed i hjemmet om nødvendigt og skabte børnehaver og skoler, som man gjorde for alle børn. Normaliseringsideen opstår som et ønske og et behov hos nye unge børnefamilier med barn med handicap.

Forældre oplever at de kan være progressive

De fik Henrik i børnehaven, og da man ikke kunne klare opgaven fik han plads i en specialbørnehaven, som de ikke var glade for. Men i den korte tid i specialbørnehaven lærte de et andet barns fader at kende, John Møller. Også han var en af de yngre forældre, der kæmpede en kamp, og for ham blev det LEV, hvor han på mange måder formulerede de nye ideer om normalisering og af kategorisering, at leve så nær det normale som muligt, og at man ikke var en diagnose men et unikt menneske med et navn.

I specialbørnehaven oplever Mogens Rasmussen, at han er eneste fader på forældremøderne og ser, hvordan en fader spørger til, hvornår mødet er færdigt, han skal hente konen. Da Mogens foreslår, at han deltager, ser han ud som om, der er noget Mogens fuldstændig har misforstået. Men det har Mogens Rasmussen ikke, det handlede også om en epoke, hvor fædre kom på banen, og med deres ankomst kom der en ny aktivisme. Og det skete så at sige med det samme, for meget snart blev det foreslået på forældremøder, om ikke børnehaven kunne købe ind og lave frokost som et pædagogisk tiltag, men der blev sagt nej. Ikke så få steder var forældrene i disse år en progressiv faktor i livet på institutioner.

Da man skulle kæmpe om en skoleplads

Henrik bliver 12 år og har endnu ikke fået en skoleplads. Mogens Rasmussen ved, at der er

10 års skolegang og endog undervisningspligt, så det må være på tide at komme i skole, Henrik kan dårligt nå ret mange skoleår, når man først får skoleplads som 10-12 årig og skal forlade skolen som 18-årig. Så også det bliver en kamp, og det er ikke den første. Livet består af dem.

Mogens Rasmussen føler at han må true sig til, at Henrik får en plads og afslører, at man ikke altid kan tro på, hvad myndighederne giver som begrundelse. Hans kritiske sans er absolut skærpet, og myndighederne erfarer det hen ad vejen.

Forældre og skole mødes i fælles ny optimisme

Skolen, Henrik bliver optaget på, er i en vild udvikling, hvor troen på at mennesker med udviklingshæmning kan mere, end man tror, ja nærmest at man næsten kan normalisere dem gennem udfordring i undervisningen. Man siger ikke, de kan ikke lære at læse, men hvorfor er der ikke et skolebibliotek på en specialskole, det kunne jo være, det var udfordringen der ændrede vores syn (og de fik ret langt hen ad vejen). Mogens Rasmussen havnede i denne optimisme og det åbne syn på mennesket, som han selv kom med, og der gik ikke lang tid, før han var aktiv i forældrearbejdet, og var med til at skabe en forældreforening, der kunne agere selvstændig i forhold til skolen. En konstruktion han tager med sig, da Henrik skal på værksted, og en konstruktion der har stor betydning for mange institutioner for voksne i dag (LAVUK Stjernen, Koloritten m.fl.).

Nye udfordringer og ny utraditionelt samarbejde

Mogens Rasmussen fortæller, at skolens økonomi ikke kunne klare de nye udfordringer man satte. Der var ikke penge til ekskursioner, lejrskoler og rejser, som var det nye, at mennesker med udviklingshæmning også tilhører

verdenen uden for institutionen og skulle ud og lære den at kende – i øvrigt et gensidigt bekendtskab. Så man oprettede en fond, så alle forældre indbetalte et beløb hver måned (det er forbudt i dag i folkeskolen), der gik til ture ud af skolen. Og forældrene lavede store fester, rigtig store fester, og skaffede gevinster m.m. Mogens Rasmusen anslår, at i dagens penge tjente man vel nok 80.000 kr. på disse fester. Der var ingen skolekøkken, så det byggede man, hvor der kunne skaffes en plads. Kælderen blev indrettet til gymnastik, og der blev indrettet et værksted, alt sammen noget der kun kunne realiseres af den formue forældreforeningen skabte.

Mogens Rasmussen fortæller, at eleverne ikke kunne cykle, og ingen havde heller ikke tænkt på det, men i den kraft der var i at udfordre normaliseringen, så kom cykling på skemaet, og forældreforeningen stod med pengene, for der skulle jo cykler til, en aktivitet der i årtier herefter blev en vigtig del af undervisningen, at kunne cykle og lave cykelture.

Mogens Rasmusen fortæller om, at man ønskede at lave en stor højtliggende terrasse i skolegården, så man fik udsigt over Øresund. Den finansierede forældrene, og den blev indviet af Ritas mor, der blev Dronning Margrethe og af Henrik, der blev prins Henrik.

Der blev lavet ikke kun en avis men to, en til forældrene og en elevavis. For at det kunne lade sig gøre, finansierede forældreforeningen et trykkeri.

At ville det samme er at ville noget nyt

Samspillet mellem medarbejdere og skole var afgørende for, at der skete den udvikling, der var banebrydende, begge parter var interesserede, og der udviklede sig et nært samarbejde mellem medarbejdere, deres elevers forældre, hvor ofte nattetimer blev taget i

Fortsættes side 13

brug. Men det var også naturligt at lave forsøg med skoleledelse, så der blev oprettet det første samråd, der med årene endte med at blive skolebestyrelse. I dette felt følte vi, at vi blev hørt, og med den åbenhed var det ikke svært at forstå, at vi ville det sammen, fortæller Mogens Rasmussen.

Synet på vores børn delte vi, og det blev til, at der blev lavet en film "Skjult viden" der handlede om det vi ikke umiddelbart ser og oplever, at der bag ved diagnosen er et menneske vi skal opleve. Det blev også til en stor tyk bog, som jeg skrev forordet til. Bogen blev en bestseller og gav indtægter til vores kasse.

Mogens Rasmusen husker tiden som, hvor der til møderne altid var sort af mennesker. Der manglede aldrig forslag og folk til at lave arbejde, det var en tid hvor jeg tror, siger Mogens Rasmussen at næsten alle forældre mødte op og størstedelen var aktive.

Anker Jørgensen hjælper, hvor det ikke lykkedes med kommunen

Da Henrik fyldte 18 år havde han gået i skole i 6 år, og kunne ikke fortsætte. Mogens Rasmussen fortæller, at han havde lært, at undervisningen havde stor betydning, ja han havde set hvad der var sket med Henrik og de andre børn, de var blevet selvtransporterende, de kunne cykle, lave lidt mad, mange begyndte at kunne læse, blev mere selvstændige osv. Det kunne ikke være rigtigt, at der ikke var mere undervisning til dem og Henrik. Da man ikke ville høre på mig, siger Mogens Rasmussen, hvis det var det det handlede om, bad vi på et tidspunkt om et møde med statsminister Anker Jørgensen, som modtog os og hørte på os med venlig åbenhed. Han var i sagens natur ikke inde i disse detaljer, men han bad departementschefen om at undersøge, hvad Henrik og de andre havde krav på. Kort tid efter fik vi besked fra kommunen; der ville blive stillet en lærer til rådighed nogle timer

om ugen og fundet et lokale. På en måde blev Mogens Rasmussens initiativ til det, der senere kommer til at blive CSV (Center for Specialundervisning for voksne).

Et forældreliv der ikke tager ende

Mogens Rasmussens karriere som aktiv indflydelsesrig forælder tager ikke ende. Da Henrik kommer på værksted, bliver han bedt om at lave en aktiv forældreforening, og da han har prøvet det før, bliver den en forening, som også kan styrke værkstedets arbejde og skabe nye rammer og muligheder. Julefesten på Sundbyvang blev et af de mange projekter, hvor Mogens Rasmussen sammen med Egon Pedersen og deres hustruer stod for salg af frikadeller, flæskesteg, kager m.m. der i de bedste år gav et overskud på ca. 80.000 kr.

Mogens Rasmussen har hele vejen været aktivt medlem i LEV og blev på sine ældre dage kasserer.

I dag er han i bestyrelsen for Tusindfryd, der er en god historie, der er værd at bevare. Med Mogens Rasmussens livserfaring som forældrepolitiker med kritisk sans og skarphed, er han skabt til at passe på stedet.

Mogens Rasmussen og også hans kone Inge er gode fortællere, de kan huske og fortælle om små begivenheder, der er værd at bevare i historien. Mødet med dem er en måde at se det lidt fra oven, hvor mange forældre var med til at forme den virkelighed, der i dag er for mennesker med udviklingshæmning, for deres ønske om nytænkning er aldrig forkalket, det kan de steder, hvor Mogens Rasmussen stadig er aktiv, erkende, selv om man er ældre, kan man stadig være ung og en udfordring.

Indtryk fra medlemsmøde med Hanne Veje

Et berigende møde

SUKA's og LEV Københavns debataften den 15. september i Kulturstationen Vanløse var velbesøgt med omkring 46 pædagoger og pårørende.

Emnet var *"Veje til bedring hos udviklingshæmmede med stress, angst, sorg samt andre psykiske lidelser"*.

Hanne Veje, den dynamiske leder af "Støttecompagniet" indledte med en præsentationsrunde af deltagerne og deres specielle interesse i emnet som familie eller fagperson.

Herefter fulgte et velopløst og inspirerende oplæg af Hanne Veje med udgangspunkt i hendes store erfaring i arbejde med mennesker med udviklingshæmning og psykiske lidelser.

Vi var mange, der gik berigede og opløftede derfra.

Læs interviewet med Hanne Veje i dette nummer side 31.

Birte Lynghøj

Den imponerende bro der slynger sig rundt i den gamle smukke Brønshøjhave

Nye rammer – nye muligheder

Aktivitets- og samværstilbuddet fra Gladsaxevej til Brønshøjvej - fra industribyggeri til industrikvarter til aktivitetshus med have og byliv

Af Lasse Rydberg

Solen skinner i Brønshøj

Regnen står i ugenemtrængelige tove, og Nørrebrogade er en rivende flod, men da jeg når bakken med Brønshøj kommer solen til syne. "Sådan er det her på Brønshøj bakketop, solen skinner altid", modtages jeg af leder *Helle Krogh Christensen*, nok lidt overdrevet, men i symbolsk betydning, mener hun det absolut, glad og stolt over at fremvise det nye Aktivitets- og Samværstilbud på Brønshøjvej. Nyt er det måske ikke, for det er det gamle værksted, eller hvad

det har heddet, på Gladsaxe Møllevej der er flyttet. Og godt for det.

Værkstedet på Gladsaxe Møllevej lå midt i et industrikvarter, ganske relevant, da det oprindeligt blev etableret som sin egen lille produktionsenhed, med overvejende montagearbejde med ideen om, at det skulle være en virksomhed. Tiden er for længst løbet fra ideen om industri, så stedet blev efterhånden spærret inde et sted, hvor mulighederne for

Fortsættes side 18

Helle Krogh Christensen og Milan der viser mig rundt

Indtryk fra freddagens kor og musikprøve.

at udvikle nye aktiviteter og samværsformer var begrænsede.

Selv om stedet med sin flytning ikke mere er en industrivirksomhed, kan man godt gå på arbejde og være produktiv. Da jeg møder om morgenen støder jeg på Mohammed og Saiga, der er på vej til Silvan, hvor fem fra stedet arbejder nogle dage om ugen. Mohammed fortæller glad og stolt om sit arbejde med at rydde op, køre med varer og også holde pause sammen med de andre. Saiga rydder op og gør rent i personalekantininen – de er på timeløn og krydser sig af på lønningslisten.

Nye rammer nye muligheder

Flytningen har betydet bedre fysiske rammer, spændende udearealer der inddrages i aktivitetstilbuddene, nye naboer man kan spille sammen med, ikke mindst kulturhuset Pilegården. Og man ligger i et lokalt bykvarter og kan langs ad vejen være med til at formulere og udvikle kvarteret, være part i det man kalder kvarterløft. Men inden vi skal på opdagelse i stedets geografi, fortæller

Helle Krogh Christensen over en kop kaffe om stedet: "Vi er lige flyttet ind i juni i år. Der er plads til 54 borgere og medarbejderstaben består af 7 pædagoger. Vores vision er, at skabe en meningsfuld hverdag med bruger-inddragelse og medbestemmelse for eget liv". Hun taler om, hvordan man kan påvirke borgerne i en positiv retning, f.eks. i forhold til at blive selvhjulpne så meget som muligt, at medvirke til at udvide deres verden, så valgmulighederne bliver større. Da vi senere kommer ind i det store lyse og smukke lokale, der anvendes til musikaktiviteter hører vi ny musik, ikke de gamle travere mange har taget med sig, udfordringerne skal ligge om hjørnet, der skal man møde det næste man måske vil tage med sig, som en del af sin tid.

Medindflydelse og medansvar

Helle Krogh fortæller om vigtigheden af, selv at medvirke til at indrette stedet og udvikle det. Da vi flyttede hertil, var alle med i flytteprocessen, pakke i kasser og pakke dem ud igen. Man skal være med

til at gøre en forskel, for derigennem kan man bl.a. møde den anerkendelse, der er drivkraften i vores liv. At gøre en forskel er også at tage et medansvar for, at man er på Brønshøjvej, derfor er brugerinddragelse, gennem daglige morgenmøder og et månedligt stormøde, en nødvendighed for stedets liv, og den måde vi ser på os selv på. Møderne er vigtige, de forberedes dagligt på mange måder og i mange sammenhænge, det handler om at lære at byde ind med noget, der kan blive en nærværende dagsorden for stedet.

Meget af debatten på stedet handler om, hvordan man kan og skal være sammen, og det handler bl.a. om kommunikation i en omfattende betydning; sproget vi taler, vores udtryk, væremåde, hvordan vi agerer sammen, hvad man gøre for at hjælpe hinanden, ikke drille hinanden sårende, men dril kan også være en kærlig kommunikation. Kommunikation betyder meget

i stedets ånd. Overalt hvor jeg kommer, kan man se, at der er tænkt meget i visuel kommunikation og i struktur, man kan orientere sig efter.

Borgere hjælper borgere

Et andet tema, Helle Krogh peger på, er borgere hjælper borgere, så det ikke kun er personalet, der står for at skabe rammerne. Alle er glade for at opleve, at man kan noget selv og kan hjælpe andre. Den der hjælper andre bliver faktisk selv dygtigere, det er en særlig kognitiv proces at omsætte sin egen erfaring til noget, der skal videreformidles. I denne sammenhæng peger Helle Krogh på det meget vigtige, at stole på mennesket. Bliver en borger bedt om at gå i byen og købe mælk men kommer hjem med lakrids, bliver man ikke sat af bestillingen. Tilliden er der stadig, det forudsætter en justeret plan.

Fortsættes side 21

Der bages til fredagens cookie shop

Indtryk fra stedet

Så er det blevet tid til en rundvisning, og Helle Krogh har bedt brugeren Milan om at være guide sammen med hende. Vi kommer ind i lokalet, hvor rigtig mange er i gang med at lære en ny sang at kende fra den helt unge pop. Helle Krogh gøre opmærksom på, at der på et sted som dette skal være mulighed for at danne en ungegruppe, der kan udvikle en ungekultur, og vi kommer ind i et lokale, som udståler ungdomskulturens aktiviteter og udtryk. Der spilles, gymnastik er blevet til crossfit m.m.

Bevægelse og motion er en central del af, hvad der sker på stedet. Traveture er vigtige, og de kan være fra at gå rundt om huset eller gå 4 eller 8 km., så er det godt med den nye beliggenhed, med oplevelsesmuligheder i kvarteret og i Utterslev Mose. Afspænding er et ugentlig tilbud, en oplevelse af salighed. I kælderens har man fitnesscenter.

Vi besøger et veludstyret IT-værksted, for det er vigtigt, at mange brugere kan lære at betjene IT (fremtidens adgang til information og myndighed) og ikke mindst iPad.

Drømmehaven i Brønshøj

Fra musiklokalet går vi ud på en bro, som slynger sig ned gennem en stor, gammel Brønshøjhave med store træer, græsplæne og store staudebede. Broen har på sin vej et eget hvilested med en bæk, der næsten opfordrer til meditation eller kærligt samvær, og broen fortsætter ned i havens dyb og til en skærmet terrasse med god plads til at nyde livet. Bagerst i haven er der et stort drivhus med store tomatplanter. Haven er sit eget projekt, at passe og pleje den, men den er også stedet for naturaktiviteter, lige nu viser Milan mig buer og pile. En dør fører ind til endnu en stor have bag huset, man har fælles med bl.a. kulturhuset. Her er der en bålplads, der flittigt benyttes, og

der er de muligheder, man kan finde på, både som kulturhus og som aktivitets- og samværstilbud.

Status en almindelig fredag

Det er fredag, en gruppe arbejder i cafe-køkkenet med at lave ostekager. I det store opholdsrum ved cafeen er der gang i et par grupper, snart skal man have sin fælles fredagsaktivitet, der kan være stormøde eller ønskekoncert eller bingo...

Hver dag er der tre aktiviteter, som man kan orientere sig om på en stor tavle ved indgangen. Lad mig nævne: Ungegruppe – tirsdagstur – IT-værksted – fitness – historielæsning – crossfit – musik – indkøbstur – afspænding – cookie-shop m.fl.

Men man kan stadig gå på arbejde, nu ikke mere som en pseudovirksomhed, men på en rigtig arbejdsplads. Dette samspil mellem at have et rigtigt arbejde i et omfang der passer en og et liv med udviklingsmuligheder på tilbuddet er spændende, fordi man stadig må arbejde med, at vi som borgere har en pligt til at bidrage med noget i samfundet.

Solen skinner stadig over Brønshøj og følger mig ned til Nørrebro og videre, jeg kan ikke slippe af med den.

Aktivitets- og Samværstilbuddet

Brønshøjvej

Brønshøjvej 17 D

2700 Brønshøj

Tlf.: 23 69 52 95

www.gladsaxemollevej.dk

Er en del af:

Center Paletten

www.paletten.kk.dk

Bostedets skønne fælleskøkken

NYT BOSTED

Valbyholm – et klassisk bofællesskab

Af Lasse Rydberg

Når man første gang besøger det nye bosted Valbyholm, tænker man, det er da absolut ikke nyt. Det er en opgang i et almindeligt etagebyggeri, der må være omkring halvtreds år gammel, et traditionelt murstensbyggeri med store stuevinduer inspireret af en dengang overstået funktistil. Solidt og velmenende og ligner tidens byggeri med ældreboliger. Jeg mødes med

pædagogerne *Junte Stuhr* og *Josefine Petersen*, der fortæller mig om og guider mig rundt i det relativt lille bosted.

En opgang hvor som helst

Man træder ind i en almindelig trappeopgang, der er frisket op med et abstrakt vægmaleri med et bånd, der slynger sig

Fortsættes side 24

Fra en lejlighed

op gennem trapperummet og passerer etagerne. Stuetagen rummer et stort køkken med spise-/alrum. En hyggelig tæt men rummelig opholdsstue og et kontor, personalets eneste eget rum. Samt et fællestoilet, der også fungerer som mini-vaskeri. Det er det, der signalerer, at det er et botilbud med et fællesareal. På de øvrige etager i opgangen ligger lejlighederne. Jeg får lov til at se en lejlighed, som jeg formoder er typisk for alle de øvrige. En stor rummelig stue med en alkove, en slags 1½ værelses lejlighed, et pænt stort køkken med plads til en lille spiseplads og et velfungerende toilet og badeværelse, der ikke er beregnet til en beboer, der er kørestolsbruger. Hele bofællesskabet forudsætter, at man kan benytte trapper.

Et klassisk bofællesskab

Bofællesskabet ligner til forveksling andre opgangsbofællesskaber, der gennem de seneste 20 år er etableret i nybyggerier, ikke for handicappede men for f.eks. seniorer. Hver har sin egen lejlighed med et par værelser, fuldt etableret køkken samt toilet- og badeværelse. Jeg selv har boet i et sådant opgangsbofællesskab i snart 20 år og følte mig hjemme her i Valbyholm.

Men Valbyholm er et nyt botilbud, det er ét år gammelt og ligner et klassisk bofællesskab til forveksling i sin indretning. Det er også "klassisk" i den forstand, at dem der bor her har noget til fælles. Mange bofællesskaber er skabt af folk, der gerne vil bo sammen med ligestillede på en eller

anden måde (seniorer – interesser – erhverv – familie – osv.). Det ser sådan ud.

Der er 11 beboere i botilbuddet, de 10 er mellem 18-25 år (én er dobbelt så gammel), de er altså jævnaldrende og de er unge. 9 af beboerne har Downs syndrom, og flere af beboerne har fælleshistorie, de har fulgtes ad i skole og ungdomsskole hører jeg. Ja, på en måde er der tale om et klassisk bofællesskab, hvor beboerne har mere end det at bo sammen til fælles.

Bostedet historie

Da bostedet blev etableret, var der mange unge med udviklingshæmning, der stod

på venteliste til en bolig. I det pågældende ejendomskompleks var der ledige lejligheder, så der kunne skabes opgangsbofællesskab, for relativt velfungerende unge – og med min erfaring, kan jeg se for mig, at forældre kan have medvirket til, at unge, der kender hinanden, kan flytte sammen i et botilbud.

Bostedet er døgnbemandet, der er med andre ord nattevagt. Der er tale om relativt unge, der flytter hjemmefra til egen lejlighed, og pludselig skal gøre og kunne en hel masse selv. Det tager tid, før man kan forvalte en tryghed selv, uden støtte.

Fortsættes side 27

Fra en lejlighed

Bostedet ligner de fleste andre. Beboerne skal på skift stå for indkøb og madlavning. Der udarbejdes ugentlig madplan. Beboerne er aktive og er ikke dem, der sidder meget hjemme. Man er på Lavuk og spiser måske sin aftensmad der. Arbejdspladsen eller uddannelsen giver ikke "lov" til fast ugentlig hjemmedag, tingene skal klares om eftermiddagen, så den dag jeg besøger Valbyholm, står det på restemad fra de foregående dage, sådan som virkeligheden også ser ud i travle og aktive familier.

Vellykket med god boligstandard uden de store boligmæssige oplevelser

Valbyholm er et vellykket nyt (klassisk) botilbud, beliggende i et ejendomskompleks i et større boligområde med etageejendomme. Det er en integreret del af området, som ethvert andet bofællesskab ville være og kan i bedste fald bidrage på en positiv måde til det større boligfællesskab.

Det er vellykket med sine velfungerende lejligheder, hvor der ligger en udfordring i at bruge køkkenet mere aktivt, efterhånden som man bliver mere erfaren med at lave mad.

Bostedet mangler de særlige fællesarealer som nogle af de nybyggede botilbud har kunnet skabe, og som er en særlig kvalitet for beboere, der lever særlig meget af deres

liv på bostedet – det er det, der kan adskille botilbud til handicappede, de har forskellige behov – men fra køkkenet skimter jeg en trappe ned til de grønne fællesområder mellem husblokkene, muligheder er der.

Men bostedet forudsætter, at man kan meget selv og er opsøgende – så det er ikke en model for bolig til alle med handicap.

Køkkenet i en lejlighed

Nye brochurer og åbent hus på Idrætsskolen for udviklingshæmmede!

Idrætsskolen er et undervisningstilbud til voksne udviklingshæmmede elever, der går på skolen i et skoleår, i dagtimerne fra 9.00 til 14.00 hver dag.

Vi har informationsaften **onsdag d. 27. januar 2016 kl. 19.00-20.00**, og vi afholder idrætsdag/åbent hus for alle interesserede ansøgere **torsdag d. 28. januar 2016 kl. 09.00-15.00**.

Hvis du har lyst til at søge ind, skal du ringe efter en brochure, og sende en ansøgning ind til os senest **fredag d. 26. februar 2016**. Du kan også ansøge online på vores hjemmeside www.idraetsskolen.net

IDRÆTSSKOLEN
FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

Hvidkildevej 64 · 2400 København NV · Tlf 38 88 28 46

Vejen til bedring hos udviklingshæmmede

med stress,
angst og sorg,
samt andre
psykiske
lidelser

Udviklingshæmmede og psykiatrien

Lige siden man i starten af atten-hundredtallet videnskabeligt fastlagde et åndssvaghedsbegreb (udviklingshæmning i dag) har man skabt et skel mellem udviklingshæmning og psykiatri. Man har ikke kunne forestille sig at udviklingshæmmede kunne få psykiske sygdomme. Det at de var udviklingshæmmede stod over alt andet.

Når mennesker med udviklingshæmning udvikler psykiatriske overbygninger, kan voksenpsykiatrien ikke altid bidrage til løsninger, og borgerne kan være meget vanskelige at indlægge i et normalt psykiatrisk sen gemiljø. Bostedernes personale kan blive i tvivl, om de overhovedet kan magte opgaverne omkring borgere, der udvikler psykiske lidelser. Det påvirker de pårørende alvorligt, hvis de professionelle begynder at ryste på hånden.

Hanne Veje

Af Lasse Rydberg

Det behøver ikke at være sådan!

I september holdt *Hanne Veje* et foredrag ved SUKA og LEV Københavns debataften, med samme titel som denne artikel. Jeg besøger Hanne Veje i et lille gult "dukkehus" i Gladsaxe industri kvarter, hvor hendes firma StøtteCompagniet holder til. Jeg lader Hanne

Fortsættes side 32

Veje fortælle om nogle af tankerne bag foredraget:

At være voksen på papiret...

Det, der optager mig, er de dilemmaer der kan opstå, når mennesker med udviklingshæmning bliver voksne på papiret, men ikke er det funktionsmæssigt. Som udviklingshæmmede har man evner, der hører til på et tidligere udviklingstrin. Den normalt udviklede hjerne modnes, når man er mellem 18-22 år, mens f.eks. mennesker med autisme fortsætter udviklingen i hjernen helt op til 30-års alderen. På en måde kan man tænke, at mennesker med autisme måske skal bruge 30 år på at blive 18 år, hvis de er normalbegavede. Hanne Veje har arbejdet mange år med vidensformidling og rådgivning over for mennesker med udviklingsforstyrrelser, deres pårørende og deres pædagoger m.fl. Den praktiske måde at tænke i udviklingsalder / mental alder, er i Hannes erfaring brugbart i vejledning til forældre til unge, unge og voksne med udviklingshæmning, autisme og andre udviklingsforstyrrelser.

Forskelligt syn på den unge og opgaven

Hanne Veje siger: Der er en øvre funktionsalder for, hvor langt en ung med sen udvikling eller udviklingshæmning kan komme. Der kan være mulighed for, at der sker en senmodning. Dét at give tid - også efter at den unge er fyldt 18 år – det tager loven ikke helt hensyn til. Under børneparagrafferne i serviceloven kan man få forældrevejledning - men hvis man har en 22-årig med udviklingshæmning, der får det psykisk rigtigt svært - så findes der ikke umiddelbart paragraffer i serviceloven, som man kan få bevilliget hjælp og støtte efter som forældre.

Når den unge bliver 18 år, bliver de lov-mæssigt udstyret med selvbestemmelsesret

m.m., som de måske ikke helt kan forvalte på en helt sikker måde. Det mærker man måske ikke så meget, hvis den unge stadig bor hjemme, men hvis den unge flytter i botilbud, så kommer der en række "nye voksne" i deres liv, som helst skal kunne overtage, hvor forældrene slipper. På botilbud agerer personale og pårørende på forskellige måder. Botilbuddet fokuserer på træning af færdigheder - ADL (almindelig daglige livssituationer) og botilbud bliver direkte målt på dette af Det Sociale Tilsyn. Der er altså tale om et fagligt udviklingsfokus på borgeren, et fokus som er styret af §141 handleplaner - den unges socialrådgiver skal angive mål med indsatsen overfor botilbuddene ved visitationen. De pårørende ønsker primært bare, at den unge har det godt. De pårørende taler ikke om udvikling på en faglig eller isoleret måde, men ser altid den unges trivsel og velvære som forudsætning for udvikling. Mange gange oplever jeg, at alle ønsker det samme for borgeren: Udvikling og trivsel - men at dét sprog man bruger, eller de forventninger man har til udviklingstempoet - afstedkommer en del misforståelser, der kan påvirke samarbejdet mellem botilbuddene og de pårørende negativt.

Når det voksne barn er udviklingshæmmede har de pårørende altid en udvidet og forlænget forældreopgave. For forældre til udviklingshæmmede giver det ikke mening, at slippe forældreopgaverne blot fordi den unge på papiret bliver myndig - eller fordi den unge kommer på et botilbud. Selv i de tilfælde, hvor den unge voksne med udviklingshæmning måske har hyppige konflikter med sine forældre, er der stadig en forlænget forældreopgave. Jeg ser det sådan, at løsrivelsesfasen er både forsinket og at den foregår i slow motion. Jeg kender en midaldrende, udeboende, udviklings-

hæmmet mand, Ebbe, der har boet ude i et godt stykke tid, som stadig skændes med sine forældre om, hvor ofte han gør rent, at han spiser for usundt, eller hvor mange penge han bruger. Det er nemlig stadig forældrene, der holder for, når han løber tør for penge i slutningen af måneden. Her går hverken det offentlige eller botilbuddet ind og dækker noget - men henviser til, at borgerne både har selvbestemmelsesret og ansvar. Det kan man direkte læse på kommunale hjemmesider:

“Alle skal behandles ligeværdigt og møde forståelse og respekt. Lige rettigheder skal ses i sammenhæng med lige forpligtelser, vægtning af normalitetsbegrebet i forhold til mennesker med handicap betyder, at samfundet, i takt med at de lige rettigheder opnås, øger forventningerne til at borgere med handicap også tager et lige ansvar som samfundsborgere.”

Ebbe har alle de rettigheder almindelige samfundsborgere har. Han holder avis, kan stemme, har bankkonto o.s.v.. Men i og med at Ebbe er udviklingshæmmet, kan han ikke forventes at kunne tage ansvar for sit eget helbred og sin egen økonomi alene. Og i og med at Ebbe er myndig, kan forældrene ikke inddrages i det pædagogiske arbejde med at lære Ebbe ikke at løbe tør for penge - eller at passe bedre på sin sundhed. De kan heller ikke være inddraget i, at han ikke har penge til mad.

At miste sammenhænge - og at blive psykisk syg

For den unge (voksne) giver det ikke mening at give slip på forældrene, hvis den unge ikke er helt klar til det. Hvis botilbuddet kommer til at stille krav om, at den unge skal fungere mere selvstændigt - eller give mere slip, hurtigere end den unge er klar til det, kan den unge miste 'oplevelse af sammenhæng'. Oplevelsen af sammenhæng

er ifølge socialforsker Aaron Antonowsky, dét der giver bæreevne, dét at man kan tåle psykiske belastninger. Hvis man som udviklingshæmmet bliver presset mere end hvad man kan tåle, kan reaktionerne være voldsomme og nogle borgere kan reagere med f.eks. angstpsykotiske episoder, angst, depression, udadreagerende adfærd m.m.. I de tilfælde hvor psykiatrien kommer ind over, hører jeg tit, at der henvises til, at det er en 'pædagogisk opgave' der er brug for. Problemet er, at psykiatrien ikke kan supervisere botilbud eller pårørende pædagogisk - i psykiatrien er man dygtig til at observere, diagnosticere og medicinere. Men man ved ikke så meget om hvilken pædagogik, der eksempelvis kan hjælpe borgere med Downs syndrom og psykose. Så lander vi i et fagligt vacuum, hvor botilbuddets personale kan blive alvorligt udfordret i troen på, at man kan løse opgaven.

Hanne Veje siger: Det, jeg ofte observerer, er, at forældrene reagerer tidligere på den unges advarselssignaler end pædagogerne gør. Og fordi forældrene er knyttet til den unge følelsesmæssigt, reagerer nogle forældre på manglende eller forsinket reaktion fra pædagogerne - med utryghed og mis-tillid. Dette kan presse pædagoger voldsomt. I supervision oplever jeg jævnligt, at nogle botilbud oplever samarbejdet med forældre i krise som en stressfaktor, der i medarbejdernes oplevelse kan stå i vejen for at udføre arbejdet - eller kan stå i vejen for samarbejdet med borgerne.

Pårørende-politik uden pårørende-pædagogik

Det, som er interessant i dette skisma, er, at mange kommuner har en pårørende-politik, men jeg har ikke mødt en eneste kommune, der har en pårørende-pædagogik.

Fortsættes side 34

Det betyder, at mange ledere og pædagoger selv må finde en (personlig) metode i forhold til at håndtere et til tider vanskeligt samarbejde med kriseramte pårørende. Endelig stresser det både medarbejdere og pårørende, at der ikke altid er afsat nok tid og ressourcer til dette samarbejde.

Jeg har ikke mødt pårørende, der ikke gerne vil give mere slip på deres barn. Jeg har mødt mange pårørende, som ikke føler sig helt trygge ved at gøre det, siger Hanne Veje, og fortsætter: Jeg er en praktisk og pragmatisk pige. Jeg arbejder med, at vi som fagpersoner kan få forventningsafstemt bedre med hinanden og forældrene. I de sager, hvor jeg har haft med innovative botilbud at gøre, har vi haft stor succes med at udvikle en tydelig og helt formaliseret ramme omkring forældresamarbejdet. I min optik findes der ikke vanskelige forældre, der findes forældre i krise, og forældre der evt. mangler informationer. De bosteder, der har været med i forsøgsprojekterne, har indvilget i, at organisere indsatsen omkring borgeren ved hjælp af en 'styregruppe', hvor både forældre, leder og medarbejderrepræsentanter deltog i faste, månedlige møder. Vi har udarbejdet en fast dagsorden, som sikrer at vi kommer hele vejen rundt om det voksne barn, og det har fungeret fantastisk. Især har vidensdelingen omkring, hvad der giver den unge oplevelse af livsglæde - og fælles fokus på udviklingsmuligheder og 'livsglæde-oaser i ugeprogrammet' især haft en stor effekt både i forhold til at øge den unges velbefindelse og trivsel - hvilket helt naturligt nedbringer forældrebekymringerne og øger forældrenes tillid til indsatsen og deres barns tryghed i fremtiden.

Tidslinje som en forståelsesramme

Hanne Veje har mod til at gå tilbage i tiden og hente en udviklingspsykologisk teori, der

stadig har opbakning i videnskaben i dag: At tale om alder og udviklingsalder, der i mange år blev talt lidt i glemsel i ønsket om at normalisere og inkludere handicappede i den normale verden. For Hanne Veje er italesættelsen af denne 'tidslinje-problematik', en måde at give forklaring på nogle af de problemer mennesker med udviklingshæmning måske som voksne kommer til at stå med.

Hanne Veje tegner på tavlen og peger på at adfærd kan forstås i en tidslinje, en ung på 18 år, der reagerer med stress på uforståelige eller uoverkommelige krav, reagerer måske ved at rydde vindueskarmen for blomster som et barn på tre år. Det giver en forståelse for reaktionen, der ikke kan tales med fornuft i sådan en situation, uanset den unges kronologiske alder. Man ved hvor man er, og så må man kravtilpasse udenom ting, der kan belaste eller udløse stressreaktioner.

Hanne er meget optaget af, at der bliver 'synkroniseret' opfattelser hele vejen rundt om den unge i hele det voksne barns netværk: Hvad det er vi ser, og hvordan vurderer vi muligheder og udfordringer? Hvad kan vi blive enige om at vi fælles forstår - hvordan skal vi tilpasse og hvordan kommer vi sammen herfra?

Fra problematiske forældre til ynglingsmedarbejdere

På botilbud har jeg oplevet at personalet tidsvist har oplevet sig ligefrem modarbejdet af forældre - ligesom jeg har oplevet forældre, der følte sig meget afvist i samarbejdet eller inddragelsen, trods det at de har været værger eller partsrepræsentanter for deres barn. Men når vi får vendt tingene til en langt bedre måde at samarbejde på, oplever forældrene, at de bliver inddraget og involveret rigtigt fint. Forældre er jo en

slags uformelle 'kolleger' til pædagogerne i indsatserne, siger Hanne Veje.

Det kan tage en rum tid, at overlevere alt det til personalet forældre har haft ansvar for. Og det tager kun længere tid, hvis samarbejdet ikke er helt velfungerende.

Når jeg drøfter organiseringen af pårørendesamarbejde med ledere, 'reklamerer' jeg for forældre, der inddrages i samarbejde. De vil blive lederens nye 'yndlingsmedarbejdere', siger Hanne med et glimt i øjet og argumenterer: *Forældre arbejder 24 timer i døgnet – de tager altid telefonen – de holder nærmest aldrig ferie – de tager yderst sjældent sygedage - og de kræver ikke engang løn.*

Når vi har fået formaliseret samarbejdet med forældrene, får ledelsen bedre mulighed for at styre informationsstrømmene. Hvis Valdemars forældre har sagt til en pædagog: "Valdemar kan ikke tåle skyllemiddel" - og denne information ikke videregives hurtigt til alle på botilbuddet på en formaliseret måde (f.eks. på styregruppemøder eller til en ansvarlig kontaktperson), så kan sådan en oplevelse få de pårørende til at frygte, at alle mulige andre ting heller ikke

fungerer på bostedet - eller at personalet ikke føler ansvar for at tilgodese den unges særlige behov. Dette er der stor risiko for hvis forældrene i forvejen er udkørte eller stressede - og det ved vi desværre fra forskningen, at mange forældre til unge med udviklingsforstyrrelser er.

Kronisk tilbagevendende sorg

Hanne Veje siger, at forældre til handicappede unge ofte oplever 'kronisk tilbagevendende sorg'. Hanne er selv mor til en nu voksen pige med infantil autisme, Sofie. Hanne fortæller om, at hun i dag til morgen fik en mail fra Sofie om at bestille en studenterhue i den rette størrelse. Denne lille lykkelige mail repræsenterede 22 års blod, sved og tårer. Sofie bor selv og er kommet meget, meget længere end mange troede, siger Hanne og fortæller, at kunsten for hende bliver ikke at overgive sig til fornyet afgrundsdyb skræk over, hvad der mon skal ske, efter at hendes datter har fået sat studenterhuen på sit kønne hoved til næste sommer. Sofie er 100% afhængig af,

Fortsættes side 36

Se vores hjemmeside på

www.levkk.dk

at det offentlige forstår, kan og vil hjælpe Sofie videre. Og Sofie er 100% afhængig af, at Hanne kan 'oversætte' for Sofie i al kontakt med det offentlige. Erkendelsen af den unges manglende kontrol over sin egen tilværelse - og den store afhængighed af det offentlige der følger med den unges handicap kan dukke op på de mindst ventede tidspunkter - og give sig udslag i oplevelse af stor krise og sorg hos pårørende.

Når man som pårørende har kronisk tilbagevendende sorg, så kan livet bølge mere end hos andre mennesker, og det kan påvirke forældrenes evne til at håndtere selv små udfordringer i samarbejdet om den unge. Nogle forældre oplever tilværelsen som en følelsesmæssige rutsjetur - ud og ind af sorg og krise, og hvis ikke fagpersoner er uddannet til at håndtere dét, kan det påvirke medarbejdernes psykiske arbejdsmiljø voldsomt. Hanne Veje understreger, at det derfor er vigtigt, at vi forebygger samarbejdsproblemer ved at formalisere samarbejdet, udarbejder retningslinjer for pårørendesamarbejdet og superviserer / efteruddanner personalet.

At kunne skærme sig

Er der noget mennesker med udviklingshæmning ikke kan, er det at skærme sig imod andre menneskers affekter (følelser). De har vanskeligt ved at skelne mellem, hvad der er deres og andre menneskers følelser. Denne evne til at skelne udvikler man omkring tre-års alderen. Hvis denne evne ikke er udviklet, kan det give voldsomme problemer jo ældre man bliver, fordi man ofte mødes af andre udfra ens højdemæssige eller kropslige levealder. På den måde risikerer de unge med udviklingshæmning at blive sat overfor overkrav jævnlige. Vi kan ikke altid se andre menneskers evt. nedsatte følelsesmæssige modenhed på

deres udseende. Hvis man ikke forstår dette skisma, vil man blive alvorligt affektsmitet (følelsesmæssigt påvirket) af unge og voksne med udviklingshæmning, der mister selvkontrollen. I nogle tilfælde kan man som pædagog blive provokeret eller ligesom alvorligt angst - og føle trang til at tage kontrol over situationen. Men man kan ikke tage kontrol over et andet menneske, der mister selvkontrollen. Der skal vi bruge andre metoder.

Hanne underviser i de principper, der kaldes 'low arousal' - som omhandler, at borgere trives og udvikles bedst i et pædagogisk miljø, hvor følelsesintensiteten er lav, og hvor tilgangen er etisk, positiv og kompenserende. Vi slutter med opfølgende historie, som i fagsprog kaldes en case:

Peter er 24 år, udviklingshæmmet og har jævnlige psykotiske episoder. Peter bliver udsat for ca. 1-2 magtanvendelser hver dag. Peter er ifølge medarbejderne på både dag- og botilbud voldelig og har grænseoverskridende seksuel adfærd (han blotter sig). På botilbuddet diskuterer man, om Peter er velanbragt eller om han burde indlægges i psykiatrien eller flyttes til et andet botilbud.

Hanne Veje mener, at vi i udgangspunktet skal se, om vi kan undgå at Peter indlægges. Hvis vi ser på verden gennem Peters øjne, vil psykiatrien for ham være en helt ukendt verden med en ukendt (og dermed angstprovokerende) dagsform og ukendte medpatienter der kan være kaotiske og udadreagerende hvilket Peter ikke kan skærme sig imod hvilket gør at han selv bliver kaotisk og udadreagerende.

Personalet var med på, at vi ville prøve at udtømme alle muligheder ad pædagogisk vej først. Vi blev enige med hinanden om at fokusere kontinuerligt på, at kravtilpasse fleksibelt, så han ikke oplevede sig anbragt

i overkravs-situationer. Vi valgte også at fokusere på livsglæde og på stressreducing / low arousal - ved at tage udgangspunkt i Peters udviklingsalder. Når vi har borgere, der er så forpinte som Peter var, da vi startede, er tommelfingerreglen altid: Ubegrænset omsorg. Vi blev enige med hinanden i, at Peter ikke behøvede at træne nogle udviklingsmål, før han havde oparbejdet ressourcerne til igen at kunne arbejde videre med udviklingsmålene for indsatsen.

Under supervisionen fik vi fokus på, at Peters funktionsniveau svingende mellem 3 og 5 år. Vi fik set efter, hvordan vi normalt indretter os omkring børnehavebørn, hvad der er vigtigt i den alder - og hvorfor glade voksne er det allervigtigste i verden. Pædagogerne begyndte at stille krav og forventninger til Peter, som han kunne klare, og lavede meget mere hygge og sjov med Peter. Medarbejderne gav selv udtryk for, at de lykkedes bedre i arbejdet - og var blevet gladere for arbejdet - efter at de var begyndt at lege meget mere i hverdagen. Inddragelsen af de pårørende betød, at der kom mere viden om, hvilke ting der kunne gøre Peter glad eller beroliget.

Med de nye succeser personalet oplevede, kom også en åbenhed overfor mere kreative løsninger. Personalet fandt selv på en løsning på, at Peter blottede sig. De sagde bare: "Hej Peter - vil du ikke med ud i køkkenet og få en brunkage?" Og så fik Peter vildt travlt med at hive bukserne op. Magtanvendelser blev til sidst nedbragt til ca. 2 om måneden, hvor det før var ca. 1-3 om dagen.

Peters øgede ressourcer betød, at psykiatrien ikke kom på tale. Medarbejdernes fysiske og psykiske arbejdsmiljø blev bedre og de pårørende begyndte at få tillid til personalet.

Hanne Veje slutter: I alle vores sager oplever vi, at det er viden, begribelighed og omsorg der virker. Vi skal som fagpersoner og pårørende sammen se på, hvordan borgeren forstår og oplever verden omkring sig - og sammen sikre, at borgerne oplever mest mulig begribelighed og livsglæde. Livsglæde giver lysten til livet og nedbringer risiko for psykiske overbelastninger hos både pårørende, fagpersoner og borgere. Vi kan jo kun blive glade af borgere, der er glade - allesammen.

Hanne Veje

Indehaver af StøtteCompagniet. Har en årelang erfaring med at udøve og formidle specialpædagogik for forvaltninger, skoler og bosteder samt for borgere, pårørende og fagpersoner. Medforfatter til bogen "Udviklingsforstyrrelser og psykisk sårbarhed".

Hanne Veje
www.hanneveje.dk

StøtteCompagniet
www.scdk.dk

Redaktøren af LEV København

Lasse Rydberg

fylder 75 år

den 22. december

Åbent hus i hjemmet,
Borgmester Jensens Allé 31 A
kl. 14-17

A festive background image featuring a Christmas tree with green needles and several ornaments, including a large red one and a smaller gold one. In the foreground, there are several wrapped gifts in gold and white paper with decorative patterns and ribbons.

Julegaver fra LEV København

LEV København har tradition for at give kr. 150 til indkøb af en julegave til beboere i Københavns Kommune, der ikke har pårørende.

Hvem kan søge:

Pædagoger med kontakt til udviklingshæmmede uden pårørende.

Ansøgningen skal indeholde:

Navn, fødselsdag og bosted på beboeren.

Navn og telefonnummer på ansøger.

Om man ønsker at hente pengene på Sundbyvangs julemarked eller privat.

Hvordan:

Hver organisation udpeger en koordinator og sender ansøgningerne samlet til gjoe@email.dk eller Eva Gjõe, Højmoesevej 10, 2400 Kbh. NV.

Ansøgningsfrist: Den 27. november 2015.

Pengene udleveres efter aftale med Eva Gjõe, tlf. 39 66 18 56 / 26 82 79 33.

Ansøgeren sørger for indkøb af gaven.

Du kan også tilmelde dig på www.lev.dk

Medlemskontingent: sæt venligst X

- Årligt med blad 300 kr.
- Årligt for par med blad 425 kr.
- Årligt uden blad 175 kr.
- Livsvarigt med blad (enkelt person) 3.500 kr.
- Årligt for forening med blad 800 kr.
- Årligt abonnement 300 kr.

Pensionist/studerende *)

- Årligt med blad 150 kr.
- Årligt for par med blad 225 kr.
- Årligt uden blad 75 kr.
- Livsvarigt med blad (enkelt person) 3.500 kr.

Betal først, når girokortet modtages.

Firmamedlemskaber

- Alm. med blad 800 kr.
 - Guldmedlem med blad (pr. år) 5.000 kr.
- Et Guldmedlem får ret til at bruge LEVs logo samt at blive nævnt på LEVs hjemmeside.

Undertegnede ønsker at blive medlem af **LEV København**

*) Angiv her hvilket år du forventer at afslutte dit studie: _____

SKRIV VENLIGST MED BLOKBOGSTAVER:

Navn: _____

Evt. samlevers navn (parmedlemskab): _____

Adresse: _____

Postnummer: _____ By: _____

Telefon: _____ E-mail: _____

Landsforeningen LEV er interesseorganisationen, der siden 1952 har arbejdet for at forbedre udviklingshæmmedes vilkår.

Landsforeningen LEV · Blekinge Boulevard 2 · 2630 Taastrup
Tlf. 3635 9696 · Fax 3635 9697 · E-mail: lev@lev.dk · URL: www.lev.dk

Landsforeningen LEV
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup